

Latweeschu Nwises.

Nr. 40. Zettortdeenâ 7tâ Oktober 1843.

• Bruhte un bruchtgans.

Swirbuls naw wahrna un wahrna naw swirbuls. Ja swirbuls gribb laist kâ wahrna, tad tam useet leelas mohkas un tam jamirft nohst; talabb swirbuls ne laisch kâ wahrna, un abbi paleef sawâ gohdâ. Kaut jelle zilwek arri tif gudri buhtu! Muischneeks naw semneeks un semneeks naw muischneeks, ja semneeks gribb darriht muischneekam lihds, tad tam semneekam usnahk leelas behdas un tam jamirft nohst. Woi naw manna taisniba, laistajs? Ja irr manna taisniba, tad tu eeleez schohs wahrduš sawâ galwâ un eenemm tohs sawâ muttê un fakkî un stahstî scho pateesu notikkumu puischeem, kas schinni ruddeni gribb kahsas turreht. — Kahda bruhete sawam bruchtganam raksta tã:

Mihlais zukfuru sifhais (saldais) muschelin!

Engelicht, es Lewi dikti mihloju! Wai Deewim kâ es Lewi mihloju! Es us Lewi dohmaju deen' un naktim; deenahm man naw meers, naktim man naw meers. Tu ween man galwâ effi. Woi jaw biji pee mahzitaja, fazzibt lai usfauz? Ja Tu wehl ne buhtu bijis, tad lubds jelle mahzitaju lai tew ne fauz par puifi. Tas tã nelahgi skannetu ja winni Lewi fauktu: **Eindrikk Smurgelewski**, puifis. Woi tad tu kahds puifis effi? Tak tu effi birgelis un taws tehws turr sawu nammu, tad jaw ne effi nekahds puifis. Birgelu arri dauds, lai winsch Lewi fauz, par skrihweri, jeb par kaufmanni. Un lai winsch to ewski atmett nohst. **Smurgegel** arri sifkti skann, bet tapatt labbaki ne kâ **Smurgelewski**. Mihlais engelicht: kleites man wajaga un elstina arr man wajaga. Tu jaw ne wehleki zittam man kleiti pirkt? Nopirz man silganu sifdu kleiti, bet nê — rohſchu-balts buhs labbaks! Nemm 20 ohlektis; tas nelahgi isſkattahs ja ta kleite schaura un ja tai naw pa-

pilnam frunkas. Un tad — pirz man pee tahs kleites klaht taifitas rohſes, ko peespraust appakſchâ; Tu warri kahdas 10 nopirkt, ja atleekahs — tahs jaw warr paglabbaht. Ta kleite dauds ne makfahs, warr buht rubbuli 15 fubr. Kad Tu to pirzi, tad ne eij wiſs pirmâs bohtis eefſchâ un ne fakkî: es gribbu tahdu kleiti pirkt sawai bruhetei, bet isſtaiga wiſſu Zelgarwu zauri, fur tif sifſchu drehbes pahrdohd un isſſattees wiſſus kaufmannus zauri, kahda prezze katram irr, un tad fakkî: manna leelmahte gribb tahdu kleiti, tad winni Lew labbaku prezzi dohs. Un es tak esmu Lawa leelmahte, Tu mans azzuſpohſchums?! Ak kaut man jelle buhtu walloda Lewim isſteikt zik es Lewi mihloju. Mihlais, saldais, ſeltais to elstina ne pirz schahdu, bet ismekle labbu jauku, kohſchu un glihtu. Iſeij tahs puzzmakkeru mamses wiſſas zauri un mekle tif labbi ſmukku elstina, kas papilnam gukt us plezzeem. Bet tẽ man prahtâ schaujahs, es gan prohtu labbu ſaspengatees, bet tai rohſchu kleitai wajaga arri appakſch-ſwahrfus, un man tahdu naw kas geldetu. Nopirz mannim 15 ohlektis — warri drohſchaki 20 ohlektis nemt — baltas ſtrihpaines drahnas. Cecij bohtis un fakkî: kahdu drahnu muhsu leelmahte zeeni pirkt, kad ta sawahm preilenehm pebrk appakſch-kleites? Un ja bohtneeks Lew drahnu rahda, tad fakkî: woi jums labbakas naw? Un to labbaku ko winsch Lewim rahdihs, to tad pirz. Mihlais engelicht zik es tad buhschu kohſcha bruhete! To elstina leez tã taifih, ka warru pee kakla freles peelift. Woi ne warr fur dabuhht paleenetu ſeltu fehdi? Kas ſinn woi jumprawas ne warr isluhgt no Lawas leelmahtes fehdehm, nebâ ilgi buhs, mehſ jaw ahtri buhsim mahjâs, un tad jaw tahs fehdiſes warr aikal atdoht. Saldais **Eindrikk**, kad Tu arri apgahdatu oh

de koloni, tas jauki obseh, ar ko apsprizzeht
 tahs appafsch-drehbes un ko eeleet nehsgoga.
 Mihilais! të man wehl japeeminn, ka man truhkst
 baptista nehsgoga. To man nopirz luhdsams.
 Winsch ne makfa dauds, rubbutus 3, man doh-
 maht. Pirz winnu tik labbi smalku. Woi lau-
 lajamee gredseni jaw gattawi? Ne nemm luh-
 dsams schahdus gredsenus. Leez tohs taifihht no
 selta, bet no skaidra selta, no dukkata selta un
 lai sudraba-kallejs taifa dirwas rohfes, kas kohvâ
 sakehruschahs katrâ gredsenâ, un lai winsch tai
 gredsenâ eewelf: Eindrîk Smergel, bet ne
 Smurgelowski, to ewsti luhdsams lai winsch ne
 leef k'ahht. Warr buht ka buhs weetas irr eerak-
 stihht, kaufmann G. S. Man lai winsch eewelf
 gredsenâ: Mamsell Willemine Pilipihne Lei-
 demann. Luhdsams tohs gredsenus leez tâ us-
 taifihht, kâ es Tew taggad leeku. — Kad Tu
 us kafsahm nahz, tad zaur Rihgu braukdamâs
 noperz baltu un farkanu wihnu. Zelgawâ Jums
 ne buhs tik labs, talabb pirz winnu Rihgâ, un
 no buddel-wihna pirz. Waiza pehz Manpanera
 wihna, to fungi lohti eemihl. Mans pappinsch
 winnu lahgu man fazzija: ak manna salda mei-
 tina, kam Tew wajaga iseet pee tahda wahja
 zilweka, kahdu preeku Tu pee winna redsefi?
 Un memmina arri raudaja un fazzija: Tu nu
 prohti brodeereht un stikeereht, un abbejâs wal-
 lodâs lassihht un rakstihht, zil mums tas naudas
 makfa, woi Tu ne warreji gaidiht, — tak Tu
 buhtu kahdu strihweri dabbujusi, kas nu Tew
 buhs, kahdu preeku nu Tu redsefi? Kad nu
 winni tâ fakta, tad Tewim jaw jagahda, ka us
 kafsahm wiss buhtu glihti, tâ kâ ir muischneekam
 irr ko pabrihnotees. Kad Tu man pakkat brauz,
 tad nahz — ja gan mas — ar trim sirgeem.
 Gahdajees schimmelus woi gaischi bruhnus sir-
 gus dabbuht, tahdi man lohti patihf. Jums
 tak Zelgawâ schihdi buhs, kas sirgus isihre, un
 Lawam tehnam jaw irr namâ, ko winsch schih-
 dam warr kihlâ eelift. Bet ne nemm puh-
 mannu schirras, kreemu schirras ar balteem mis-
 fineem pee behreem sirgeem labbi isihattahs.
 Skuhpsti Laweem wezzakeem abbas rohfes no
 mannim, un ja Tu to warri kâ isdarriht, tad

lai winni ne atbrauz us tahm kafsahm. Mans
 Eindrîk's irr gudrs! Sakki wezzakeem tâ:
 ko Zuhâs mihti wezzaki tahdu tahlu zellu brauk-
 seet! Zelfsch irr stikts un tahlu braukt. Zuhâs
 jaw muhs warreet gohdigi scheit mahjâs sagai-
 diht. Redâs seltais Eindrîk, Lawa mahte ne
 mas wahziffi ne proht un tehnam arri ne eet ihsti
 skaidri. Mehâs arri no raddeem tik tohs luhgim,
 kas wahziffi runna. Kas tad warr wiffus rad-
 dus faazinaht? Luhdsams, ne atwedd par mas
 wihna, jo dauds laudis taifahs un preezajahs us
 muhsu kafsahm atnahkt. Pappinam dauds
 draugu par pilfatu un bohtselti wiffi preezajahs
 us Leidemannenes kafsahm. Woi Tew musikanti
 arri jaw apgahdati? Mums scheit labbu musi-
 kantu naw, talabb winnus nemmi no Rihgas,
 bet ne schahdus tahdus. Nemm no teem kas
 Rihgâ spehlê pee Wehrmanna dâhrsa, tee gan
 dauds makfahs, bet neba iff deenas kafsas taifa!
 Un nemm tohs us 3 deenahm, kafsas gan tik
 ilgi ne buhs, bet musikis tak katrâ deenâ patih-
 fams dsirdeht. Kad Tu nahz tad arri apgahda
 kabrtis, muhsu waggares — un tee arri buhs
 wiffi aizinati — ne warr wakkaru dsibrês pa-
 waddiht bes kabrtim. Tu warri prastakas kab-
 tes neim, jo fungi ne spehle lihds. Bet ziggari-
 nus ne aismirsti, tohs muhsu waggari wiffi
 smeheke un fungi arri winnus eemihl, bet luh-
 dsams nemm no lobbakahm surtehm, kas 3 ka-
 peikus sudr. gabbalâ makfa. Mans engelihht,
 kad tik es ne esimu wehl ko aismirfusi. Tik fewi
 labbi isgehrbees, ka man naw jakaumahs Tewim
 blakkam stahweht. Ak! zil es preezajohs us
 tahm kafsahm. Es Tew tâ mihloju, kâ ne
 weena zitta bruhfte sawu bruhgtanu ne warr mih-
 loht. Pehz manna wezza bruhgtana ne bihstees.
 Es tam wiffas schinkibas esimu atdewis un
 winsch arridsan ar meeru irr atkabhptees. Kad tik
 es ne esimu wehl ko aismirfusi! Lawi brahti un
 Lawas mahsas ar gan ne nahks tik tahlu zellu
 lihds. Ur Deemu mans mihlais, saldais Ein-
 drîk, es Tew skuhpstu Lawas azzis, katru azzis
 diwi reis. Lawa Lawi karsti mihlodama

Willemine Pilipihne Leidemann.

Wikkelé, tai 12tâ Juhul 1843.

Smurgelewski atrakstijis tà: Mahsin mihla, gudrais Salamans mahza: Es atraddu ruh-taku leetu, ne kà nahwe irr, weenu seewu, ka firds tihkli un waldsini, un ka rohkas faites irr. Kas labs irr Deewa preefschâ, tas taps no winnas isglabhts, bet tas grehzineeks taps zaur winnu gubstihst. Un — kabsas effohts isput-tejuschas.

W. P.

• Plauschanas-fwehtki.

Schee fwehtki fo mehš plauschanas, jeb arri sakrahshanas-fwehtkus warram faukt, irr tadeht no augstas basnijasteefas mums pawehleti fwehtih, lai mehš tannis tam scheligam Deewam no firds pateizam par tahm daschadahm dahwanahm, fo mehš zaur winna schelastibu no laukeem un dahrseem effam fanehmusch, ar fo Deewš muhs scho gaddu gribb usturreht un pabarroht, ka mehš un muhsu lohpiini baddu ne redsetum neds isnihktum. Schahdus fwehtkus bija Deewš teem Israëla behrneem jaw wezzôs laikôs zaur Mohsu pawehlejis fwehtih, kà mehš to lassam 2 Mohsus grahmata 23schâ nodalla 16 pant. „Un tohs fwehtkus to pirmaju augtu plauschanas (eefahkumâ) juhfu darba, fo tu us tihruma sehjis effi un tahš sakrahshanas fwehtkus ap ta gadda gallu, kad tu sawus lauka-darbus (jeb auglus) no ta tihruma sakrahjis effi, buhs turreht.“

Par tahdeem fwehtkeem Deewš irr arri wehlejis gohdigi preezatees, kà atkal 5 Mohsus gr. 16 nod. 13, 14 un 15 pantinâ lassam: „Zew buhs preezatees tawôs fwehtkôs, tew un tawam dehlam, un tawai meitai, un tawam kalpam, un tawai kalponei, un tam fweeschineekam, un tam bahrinam, un tai atraitnei kas tawôs mahjâs irr. . . . To tas Kungs tawš Deewš fwehtih tew pee wisseem tawcem augteem, un pee wissa tawa rohku darba, tapehz buhs tew weenumehr preezatees.“ Tapatt buhs ir mums par

scheem fwehtkeem preezatees, kà arri daschi gohdigi namma-tehwi jeb fainneeki to darra. Kad tee Deewu basnijâ un mahjâ ar pateifschanu irr flawejusch, tad tee faoizina sawus behrnas un sawu faimi un wissus kas winnu mahjâs ween dsihwo, leek fo Deewš irr fwehtijis us galdu un kad nostaitijusch: „wissas azzis gaida us to Rungu, kas teem barribu dohd sawâ laikâ,“ tad wissi kohpâ tahš Deewa dahwanas ar lihgsinu praktu banda, peeminnedami to leelu un scheligu deweju no ka wissas labbas dahwanas pee mums nahk. Uk kà ikweens tahdu fainneeku mihlehs kas Deewu bihstahš un sawu faimi apgahda. Gan winnam ar sawu faimi wissu wasfaru gruhti bija jastrahda, nu gohdš Deewam! leele darbi beigti, woi tad ne warr kahdu brihdi atpuhstees un ar teem sawejeem gohdigi preezatees, kad Deewš irr palihdsejis wissu labbi padarriht.

Wezzôs laikôs Israëla behrni no wisseem saweem sakrahteem lauku- un dahršu-augleem, Deewam un teem eezelteem preestereem kahdu teefinu uppureja. Nu mums Deewš us tahdu wihfi uppurus ne praffa; bet kas sinn tew irr kahds nabbadsinsch tawôs mahjâs, jeb pee tawahm durvim nahk un luhdsahs, tad neffi tam to uppuri schinnis fwehtkôs un dohdi tam kahdu dahwanu ar preezigu firdi, tahds uppuris irr Deewam patihkams. Muhsu Pestitajs to no tawahm rohlahm fanems fazzidams: fo tu tam nabbagam dohdi, to tu ittin kà mannim effi dewis. Es fwehtschu taru barribu papilnam un tewi ne atstahschu gruhtâ laikâ.

Kad tà darrisi, tad schohs plauschanas fwehtkus pareisi fwehtih; tawâ firdi falds Deewa meers mahjohš, Deewa engeli par tewi preezatees un tewi pasargahš us wisseem tawcem zelteem.

Dseesmas us scheem fwehtkeem warri dseedahnt no muhsu jaunus Dseefinu grahmataš to 572, 573, 574, 575, 576, 591 un 593schu; arri 141, 240, 247, 329, 342 un 508tu. No wezzas dseefinu grahmataš to 307, 309, 310,

321, 337, 347, 437, 441, 545, 569, 581 un 589tu.

M. B.

Wiffas deenas teef fwehtitas.

Daschadas tautas un daschadas tizzibas irr pafaulè; tadeht arri wiffahm tautahm un tizzibahm tahs fwehtdeenas ne eekriht weenâ deenâ. Par fwehtu deenu turr

- Kristiti fwehtdeenu,
- Greekeri mandagu,
- Perseri ohtrdeenu,
- Affihrexi treschdeenu,
- Egipteri zettortdeenu,
- Turki peektdeenu un
- Jubdi festdeenu.

— 8 — n.

Teefas fluddinaschanas.

Wiffi tee, kam kahdas taisnas parradu praffischanas pee ta Wahrmasmuischas Bruwera famneeka Kriech Grinfeld buhtu, par kurra mantu inventariuma truhkuma un parradu deht konkurse spreesta, tohp usajinati, wiswehlah libhs 25tu November

f. g. pee Wahrmas pagasta teefas peeteiktees, jo wehlah neweenu wairs ne klausihè. Wahrmas pagasta teefa, tai 21mâ September 1843.

(L. S.) ††† Jndrik Breebe, pagasta wezzafais. (Nr. 85.) L. Rosenthal, pagasta teefas skrihweris.

Zittas fluddinaschanas.

Weena wezziga meita, no masahm deenahm weenteefiga, wahrdâ Maie, irr noklibusi; zaur Irlawas un Grentschu dohtu ta irr isstaigajusi, bet nu ne warr sinnahht kur ta tablaki gahjusi. Winna teem, kas winnu waizajuschi no kurrenes effam, atbildejusi: „no Duffu mahjahm,“ bet to pagastu naw sinnojusi. Tadeht schè sinnu dohdam, ka winna irr no Dschuhfles mahjitaja pagasta, lai tee, pee kurreem schi usklibst, sinnatu kur winnu nostelleht. Dschuhfles, tai 21mâ September 1843.

Wilpert.

Zaur scho teef sinnamu darrihts, ka 11tâ, 12tâ un 13tâ Oktober f. g. Kalnamuischas basnijlunga muischâ sirgus, gohwju-lohpus, aitas, zuhlas, rattus un kammanas, brauzamus rikhus daschas mahju un arrauas-leetas, gultu-brahnas u. t. j. pr. uhtruyè pahdohs. Kalnamuischas basnijlunga muischâ, tai 23schâ September 1843.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgâ, tanni 27tâ September 1843.

		Sudraba naudâ.				Sudraba naudâ.	
		Rb.	Rv.			Rb.	Rv.
I	jauns dahlderis	geldeja	I 33	I	pohds kannepu	tappe makfahs ar	I —
I	pubrs rudju	tappe makfahs ar	I 50	I	linnu labbakas surtes	— —	I 80
I	— kweeschu	— —	2 15	I	— sliktakas surtes	— —	I 60
I	— meeschu	— —	I —	I	tabafa	— —	— 65
I	— meeschu = putrainu	— —	I 50	I	dseltes	— —	— 75
I	— auhu	— —	— 70	I	fweefta	— —	2 45
I	— kweeschu = miltu	— —	2 75	I	muzza filku, preeschu muzzâ	— —	8 —
I	— bihdeletu rudju = miltu	— —	I 90	I	— wihfchnu muzzâ	— —	8 25
I	— rupju rudju = miltu	— —	I 50	I	farakanas fahls	— —	7 —
I	— firnu	— —	I 60	I	rupjas leddainas fahls	— —	6 —
I	— linnu = sehklas	— —	2 75	I	rupjas baltas fahls	— —	4 15
I	— kannepu = sehklas	— —	I 60	I	smalkas fahls	— —	4 —
I	— fimmenu	— —	5 —				

W r i h w d r i e k e h t .

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas pusses; Waldischanas-raths A. Beiler. No. 341.